

علت عوارض شدیدتر دوز دوم واکسن کرونا چیست؟

بسیاری از افراد متعجب هستند که چرا بعد از تزریق دوز دوم واکسن کووید-۱۹ عوارض جانبی شدیدتری را تجربه می‌کنند. این مورد به واکسن‌هایی که به سیستم ایمنی بدن شما در مبارزه با عفونت کمک می‌کند، مربوط می‌شود و واکسن‌های کووید-۱۹ تنها واکسن‌هایی نیستند که پس از دوز مجدد واکسن‌های قوی‌تری ایجاد می‌کنند.

به گزارش خبرنگاران جامعه گزارش خیر، نحوه واکنش سیستم ایمنی بدن به واکسن‌ها و آنچه بعد از تزریق دوز دوم رخ می‌دهد بر اساس عوامل مختلفی متفاوت است که در ذیل به برخی از این موارد ارائه شده است:
کدام واکسن کووید-۱۹ نیاز به دوز دوم دارد؟

بسیاری از واکسن‌های کووید-۱۹ نیازمند دوز دوم برای ایجاد ایمنی بیشتر هستند از جمله واکسن فایزر و مدرنا که برای واکسن فایزر ۲۱ روز پس از دوز اول، دوز بعدی تزریق و برای واکسن مدرنا ۲۸ روز بعد، دوز دوم دریافت می‌شود اما واکسن جانسون و جانسون یک تزریق لازم دارد. در مورد واکسن سینوفارم نیز بین دوز اول و دوم سه تا چهار هفته فاصله توصیه شده است. اگر دوز دوم کمتر از سه هفته پس از نوبت اول تجویز شود، نیازی به تکرار دوز نیست. اگر تجویز دوز دوم بیش از چهار هفته به تاخیر افتاد، باید در اولین فرصت ممکن تجویز شود. توصیه می‌شود که همه افراد واکسینه‌شده دو دوز واکسن دریافت کنند.

دریافت دوز دوم واکسن استرازنکا ۱۲ هفته یا بیشتر پس از اولین دوز می‌تواند محافظت را تا حدود ۸۱ درصد افزایش دهد. اگر دوز دوم در کمتر از ۶ هفته پس از اولین دوز زده شود، این اثر به حدود ۵۵ درصد کاهش می‌یابد. اگر قبل از ۱۲ هفته از تزریق دوز اول واکسن دوز دوم را دریافت کنید، بدن شما ایمنی کافی ایجاد نمی‌کند تا بتواند شما را در برابر بیماری جدی محافظت کند. بنابراین برای داشتن بهترین محافظت حداقل ۱۲ هفته بین اولین و دومین تزریق فاصله نیاز دارید.

چرا عوارض دوز دوم واکسن شدیدتر است؟

واکسن‌های کووید-۱۹ فایزر و مدرنا هر دو واکسن‌های واکنش‌زا هستند، به این معنی که احتمالاً عوارض جانبی ایجاد می‌کنند اما به این معنی نیست که افراد همه عوارض جانبی را تجربه خواهند کرد یا اگر واکسن عوارض جانبی نداشته باشد پس کارایی ندارند.

دوز دوم واکسن‌های کووید-۱۹ به احتمال زیاد عوارض جانبی قابل‌توجهی ایجاد می‌کنند. در آزمایش‌های بالینی واکسن فایزر و مدرنا بیشتر شرکت‌کنندگان علائمی مانند سردرد، تب و بدن درد بعد از دوز دوم داشتند.

به دلیل نحوه واکنش سیستم ایمنی بدن شما به واکسن‌ها، این عوارض بعد از تزریق دوم شدیدتر می‌شوند. اگر هرگز در معرض کووید-۱۹ قرار نگرفته‌اید و اولین دوز واکسن خود را دریافت کرده‌اید، پروتئین ویروسی تولید شده ناشی از تزریق واکسن معروف به پروتئین سنبله، برای بدن جدید است. بدن شما پروتئین را به‌عنوان یک آنتی‌ژن شناسایی می‌کند و با التهاب در محل تزریق واکنش نشان می‌دهد به همین دلیل دریافت اولین دوز اغلب باعث درد بازو می‌شود.

سلول‌هایی که باعث ایجاد التهاب در بازوی شما بعد از واکسن می‌شوند سیگنال‌هایی ارسال می‌کنند که به بدن شما می‌گویند: آنتی‌بادی‌هایی علیه پروتئین سنبله ایجاد کند. این فرآیند می‌تواند باعث التهاب در سایر قسمت‌های بدن و منجر به سردرد، خستگی و تب بعد از دریافت اولین دوز واکسن در برخی افراد شود.

در زمان دریافت دوز دوم واکسن، بدن دارای برخی آنتی‌بادی‌ها و سلول‌هایی است که پروتئین سنبله را از دوز اول به یاد می‌آورند. وقتی سلول‌ها با آن روبرو می‌شوند این پروتئین را تشخیص داده و خیلی سریع واکنش قوی‌تری را آغاز می‌کنند. این پاسخ باعث التهاب گسترده می‌شود که می‌تواند منجر به علائم شبیه آنفلوآنزا شود. خبر خوب این است که این فرآیند آنتی‌بادی‌های بیشتری ایجاد می‌کند که در آینده از شما محافظت می‌کنند.

برای افرادی که هرگز آلوده نشده‌اند، واکسن اول سیستم ایمنی را تقویت می‌کند و دومی به‌عنوان تقویت‌کننده اولی عمل می‌کند. در افرادی که به بیماری مبتلا شدند، کارایی سیستم ایمنی را تثبیت می‌کند و اولین تزریق ممکن است مانند تقویت‌کننده عمل کند. برای این افراد، اولین واکسن ممکن است علائم بیشتری نسبت به افراد سالم ایجاد کند.

حتی اگر قبلاً به این بیماری مبتلا شدید، مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها (CDC) هنوز واکسیناسیون کامل را توصیه می‌کند.

برای واکسن استرازنکا، عوارض جانبی با دوز دوم خفیف‌تر است. انواع عوارض جانبی یکسان بوده و باید فقط یک یا دو روز ادامه داشته باشند و شامل درد یا ناراحتی در بازوی محل تزریق، سردرد و احساس خستگی یا تب هستند.

عوارض جانبی شایع ناشی از واکسن کووید سینوفارم نیز شامل درد، تورم و قرمزی در محل تزریق، ضعف یا خستگی، سردرد، درد یا ضعف عضلانی، تب یا لرز و حالت تهوع است. این عوارض جانبی معمولاً طی یک یا دو روز پس از دریافت واکسن رخ می‌دهد و نشانه‌های عادی هستند که بیان می‌کنند بدن شما در حال ایجاد محافظت است. این علائم باید کاهش یابند و طی چند روز برطرف شوند. در صورت تشدید علائم یا بروز واکنش‌های آلرژیک شدید مانند بثورات پوستی، کهیر، مشکل تنفس، درد شکم و اسهال باید بلافاصله به دنبال کمک پزشکی باشید.

آیا برخی افراد عوارض جانبی بیشتری را تجربه می‌کنند؟

پاسخ سیستم ایمنی بدن شما به واکسن، بستگی به سابقه پزشکی شما و نوع واکسن دارد. سن، جنسیت، شاخص توده بدنی، ایمنی قبلی، فرمول واکسن و محل تزریق همه می‌توانند بر نحوه واکنش سیستم ایمنی بدن شما به واکسن تاثیر بگذارند.

به‌عنوان مثال، نوزادان و کودکان نوباً کمتر در محل تزریق واکسن واکنش نشان می‌دهند اما بیشتر از بزرگسالان تب می‌کنند و نتایج برخی از تحقیقات نشان داده است، زنان بیشتر از مردان نسبت به واکسن‌ها واکنش نشان می‌دهند.

چه واکسن‌های دیگری بعد از دوز دوم عوارض جانبی شدیدی ایجاد می‌کنند؟

واکسن‌های دیگر که به بیش از یک دوز نیاز دارند مانند واکسن دیفتری-کزاز-سیاه سرفه (DTaP) یا واکسن واریسلا (ویروس آبله مرغان) برای کودکان و واکسن پنوموکوک برای بزرگسالان نیز گاهی باعث واکنش التهابی قوی‌تری در محل تزریق پس از دوز تقویت‌کننده می‌شوند.

چه افرادی عوارض جانبی دارند؟

شایع‌ترین عارضه جانبی واکسن کووید-۱۹ درد در محل تزریق است. این اتفاق برای بیشتر افراد رخ می‌دهد. در آزمایش‌های واکسن فایزر، مدرنا و جانسون و جانسون، اکثر شرکت‌کنندگان پس از دریافت واکسن دچار درد در ناحیه دست شدند. سایر عوارض جانبی مانند سردرد، بدن درد و خستگی کمتر رایج بود. در هر دو آزمایش واکسن فایزر و مدرنا، تنها حدود ۵۰ درصد از شرکت‌کنندگان با اولین دوز عوارض جانبی دیگری داشتند. بعد از دوز دوم عوارض جانبی برای هر دو واکسن شدیدتر بود. در میان افرادی که واکسن جانسون و جانسون را با دوز پایین دریافت کردند کمتر از نیمی از آنان عوارض جانبی غیر از درد بازو داشتند. با توجه به داده‌های حاصل از کارآزمایی‌ها و همچنین داده‌های CDC، افراد جوان و زنان بیشتر دارای عوارض جانبی هستند. بعد از تزریق دوز دوم چه عوارضی ممکن است رخ دهد؟

عوارض جانبی احتمالی بعد از دوز اول و دوز دوم واکسن یکسان هستند که شامل درد بازو، سردرد، خستگی، بدن درد، تب، لرز و حالت تهوع است. هر دو واکسن مدرنا و فایزر عوارض جانبی مشابهی دارند و عوارض هر دو بعد از تزریق دوم بیشتر محتمل است. یک تفاوت در عوارض جانبی این دو واکسن تهوع پس از دومین تزریق در آزمایش بالینی بود که در مورد واکسن فایزر متفاوت نبود. طبق CDC، خستگی، سردرد و بدن درد شایع‌ترین عوارض جانبی واکسن‌های فایزر و مدرناست. عوارض جانبی جدی‌تر واکنش آلرژیک شدید بود که بسیار نادر است.

چه موقع باید منتظر عوارض جانبی بعد از دومین تزریق واکسن باشیم؟

عوارض جانبی ممکن است برای افراد مختلف متفاوت باشد اما افراد بیشتری در روز اول یا دوم بعد از دوز دوم واکسن فایزر عوارض جانبی داشتند. برای مدرنا، عوارض جانبی نیز معمولاً در عرض یک یا دو روز شروع می‌شود. برای برخی افراد، عوارض جانبی در همان روز دومین تزریق شروع شد. عوارض جانبی چقدر طول می‌کشد؟

برای اکثر افراد، مدت زمان عوارض جانبی فقط چند روز طول می‌کشد. اگر علائم شما بیشتر طول می‌کشد، بدتر می‌شود یا علائم جدیدی مانند سرفه در شما ظاهر می‌شود باید فوراً تحت مراقبت‌های پزشکی قرار بگیرید. همه افراد دریافت‌کننده واکسن استرازنکا عوارض جانبی ندارند. نتایج تحقیقات نشان داده است که عوارض جانبی دوز دوم نسبت به دوز اول کمتر رایج است و معمولاً طی چند روز از بین می‌رود و عوارض جانبی جدی بسیار نادر است.

برای درمان عوارض واکسن چه کنیم؟

برای عوارض جانبی مانند درد بازو، خنک کردن ناحیه و حرکت یا تمرین تا حد امکان بازو می‌تواند به کاهش درد کمک کند. ثابت نگه داشتن بازو یا کشش ماهیچه ممکن است درد را بدتر کند.

اگر علائمی مانند سردرد یا تب دارید لازم نیست در صورت خفیف بودن آنها را درمان کنید. برای علائم جدی‌تر مانند سردرد میگرنی یا تب بالا می‌توانید از داروهای بدون نسخه مانند تیلنول (استامینوفن) یا ایبوپروفن استفاده کنید. استفاده از این داروها پس از واکسیناسیون ایمن است اما برای پیشگیری از علائم قبل از دریافت واکسن توصیه نمی‌شود زیرا ما دقیقاً نمی‌دانیم که این داروها چگونه می‌توانند بر پاسخ سیستم ایمنی تأثیر بگذارند. برخی از افراد ممکن است به دلیل سایر شرایط پزشکی نتوانند تیلنول یا ایبوپروفن مصرف کنند، بنابراین مهم است که همیشه قبل از مصرف هرگونه دارویی با ارائه‌دهنده خدمات پزشکی خود صحبت کنید.

بعد از دوز دوم واکسن بهترین کار این است که استراحت کافی داشته باشید و مایعات بنوشید. علائم شما باید طی چند روز به خودی خود بهتر شوند. اگر علائم شما بهتر نشد و بدتر شد یا علائم جدیدی در شما ظاهر شد، با ارائه‌دهنده مراقبت‌های اولیه خود تماس بگیرید.

نتیجه نهایی

درد بازو و عوارض جانبی مانند سردرد و تب ممکن است بعد از دوز دوم واکسن بیشتر باشد به این دلیل است که دوز اول سیستم ایمنی را تحریک می‌کند و دوز دوم باعث واکنش ایمنی قوی‌تری می‌شود. اغلب این علائم بدون درمان طی چند روز برطرف می‌شوند اما اگر برطرف نشدند با یک متخصص مراقبت‌های بهداشتی مشورت کنید.